

Reykjavíkurborg
Mannréttindaskrifstofa

Jafnréttisúttekt

á þremur hverfisíþróttafélögum í Reykjavík

10.10.16

Efnisyfirlit

Aðdragandi.....	2
Fjöldinir.....	3
Knattspyrnufélag Reykjavíkur (KR).....	9
Próttur.....	15
Samantekt.....	20
Niðurstöður.....	27
Viðauki.....	29

Jafnréttisúttekt á þremur hverfisíþróttafélögum í Reykjavík

Aðdragandi

Á fundi mannréttindaráðs Reykjavíkurborgar þann 10. mars 2015 var samþykkt tillaga þess efnis að fela mannréttindaskrifstofu það verkefni að gera úttekt á jafnréttismálum þriggja hverfisíþróttafélaga í Reykjavík. Meðal þess sem átti að kanna var hvort félögin væru með virkar jafnréttisáætlanir og siðareglur og hvernig fjármagn skiptist á milli kynjanna. Einnig skyldi skoðað hversu aðgengilegar jafnréttisáætlanirnar væru og hvernig/hvort þær eru kynntar fyrir starfsfólki, iðkendum, og foreldrum iðkenda í yngri aldurshópum.

Þrjú félög voru dregin út með slembiúrtaki á fundi mannréttindaráðs 22. september 2015: Fjöltnir, Knattspyrnufélag Reykjavíkur og Þróttur. Settur var á fót vinnuhópur til að sjá um úttektina og í honum áttu sæti starfsfólk frá mannréttindaskrifstofu Reykjavíkurborgar, íþrotta- og tómstundasviði Reykjavíkur (ÍTR) og Íþróttabandalagi Reykjavíkur (ÍBR). Úttektin var svo unnin í samvinnu við fulltrúa frá íþróttafélagunum þremur og efni hennar kynnt á fundi með þeim þann 27. janúar 2016.

Úttektin byggist í fyrsta lagi á svörum við spurningalista sem sendur var til íþróttafélaganna. Svör bárust frá félagunum í mars 2016 og miða tölur um kynjahlutföll í stjórnnum o.fl. við þau svör. Í öðru lagi var byggt á upplýsingum um kynjahlutföll iðkenda hjá íþróttafélagunum, 6-18 ára, samkvæmt skráningu árið 2015. Í þriðja lagi voru vefsíður félaganna skoðaðar. Ekki var unnt að greina skiptingu fjármagns eftir kyni í þessari úttekt og eru ástæður þess raktar á bls. 21.

Vefsíður félaganna voru skoðaðar út frá tveimur þáttum. Annars vegar var gerð athugun á því hversu auðfinnanlegar jafnréttisstefnur og siðareglur væru, en sú athugun byggðist á leitarprófunum sem starfsfólk mannréttindaskrifstofu og upplýsinga- og vefdeildar Reykjavíkurborgar gerði. Hins vegar var gerð athugun á fréttum á vefsíðum félaganna frá 24. maí – 20. júlí (sjá nánar í viðauka). Mikilvægt er að taka fram að ekki er hægt að alhæfa um allan frétttaflutning og myndbirtingar Fjöltnis, KR og Þróttar út frá greiningunni enda náði hún aðeins yfir u.þ.b. 20 fréttir og tæpa tvo mánuði. Starfsemi ólíkra íþróttagreina er mismikil eftir árstíðum og til að könnunin væri marktæk þyrfti hún að ná yfir lengra tímabil. Hins vegar er hægt að nota greininguna sem ákveðna vísbendingu um tilhneigingar í frétttaflutningi og sem hjálpartæki til að greina hvað má bæta.

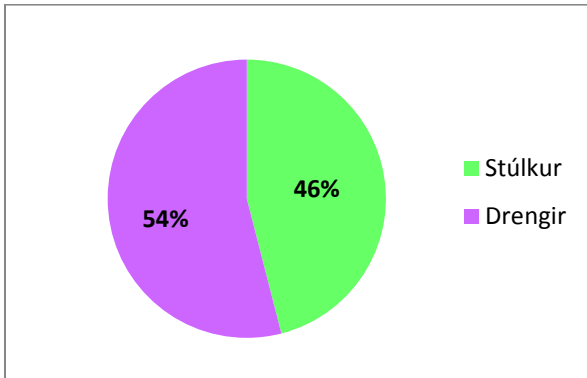
Hér á eftir fer úttekt á hverju félagi fyrir sig og síðan stutt samantekt og samanburður á stöðu jafnréttismála hjá félagunum þremur.¹ Að lokum er að finna niðurstöður þar sem settar eru fram tillögur og ábendingar.

¹ Við úrvinnslu tölfræðigagna um kynjahlutföll í starfssemi íþróttafélaganna var notast við eftirfarandi skala til að hafa samræmi í orðanotkun um hlutföllin. Ef eitt kyn er 45-50% af heildinni er kynjahlutfallið sagt „jafnt“, sé það 40-44% er sagt „nokkuð jafnt“, sé það 20-39% er sagt „ójafnt“ og sé eitt kyn 1-19% er talað um að kynjahlutfallið sé „mjög ójafnt“. Til dæmis myndi kynjahlutfall í stjórn félags þar sem konur eru 37% og karlar 63% vera sagt ójafnt, en ef hlutfall kvenna færi niður fyrir 20% væri hlutfallið sagt mjög ójafnt. Hafa verður í huga að ef um er að ræða stjórnir félaga eða íþróttadeilda þá getur ein manneskja til eða frá haft mikil áhrif á hlutfallið.

Fjöl nir

1. Kynjahlutföll iðkenda

Fjöl nir er hverfisíþróttafélag Grafarvogs (póstnúmer 112). Fjöldi barna í hverfinu er 3.140 og þar af eru drengir 1.633 og stúlkur 1.507. Hlutfall skráðra iðkenda (6-18 ára) eftir kyni er jafnt eins og sjá má á mynd nr. 1.

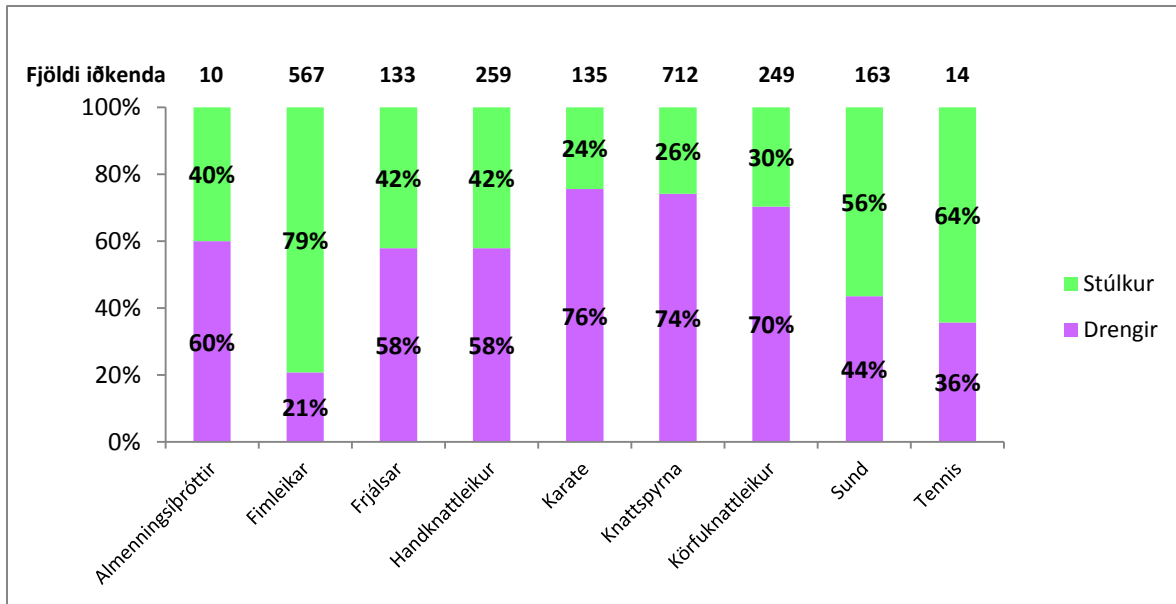
Mynd 1. Kynjahlutfall skráðra iðkenda hjá Fjölni á aldrinum 6-18 ára

Fjöl nir er með tíu íþróttagreinir, eða -deildir og talsverða fjölbreytni. Boltaíþróttir eru í boði en einnig fimleikar, karate, taikwondo, sund, frjálssar og tennis. Lang vinsælustu íþróttagreinarnar eru knattspyrna með 712 börn og fimleikar með 567 börn, næst á eftir er handknattleikur og körfubolti með u.þ.b. 250 þátttakendur hvor og sund með 163 iðkendur. Aðrar íþróttagreinir eru með undir 150 iðkendur. Drengir eru í meirihluta í sex af níu deildum.

Sú íþrótt sem drengir velja helst hjá Fjölni er knattspyrna, eða 43% drengja og sú íþrótt sem stúlkur velja helst eru fimleikar, eða 45% stúlkna.

Eins og sést á mynd 2 er kynjahlutfallið ójafnast í fimleikadeild þar sem stúlkur eru 79% af 567 iðkendum og í karate deild þar sem drengir eru 76% af 135 iðkendum. Knattspyrnan fylgir fast á eftir en þar eru drengir 74% af 712 iðkendum og í körfubolta eru drengir 70% iðkenda.

Kynjahlutfallið er jafnast í sunddeild, stúlkur 56% og drengir 44%, en einnig nokkuð jafnt í handknattleiksdeild og frjálssíþróttadeild, en stúlkur eru 42% iðkenda í báðum deildum og drengir 58%.

Mynd 2. Kynjahlutföll iðkenda, 6-18 ára, í ólíkum íþróttagreinum Fjölnis. Taikwondo er undanskilið þar sem engar skráningar voru fyrir árið 2015.

2. Jafnréttisstefna

[Jafnréttisstefna Fjölnis](#) er á vef félagsins og er nokkuð auðfinnanleg. Leiðin er svona:

[www.fjolnir.is>Fjölknir>Stefnur>Jafnréttisstefna](#). Til að nálgast „Stefnur“ þarf hins vegar að skrolla langt niður. Uppsetning stefnunnar er örlítið ábótavant og hefur þau áhrif að erfitt er að átta sig á uppbyggingu hennar og innihaldi aðgerða, t.d. vantar samræmi í leturstærðir og leturgerðir.² Enginn leitarmöguleiki er á vefsíðu Fjölnis en jafnréttisstefnan kemur upp sem fyrsti valmöguleiki við leit á Google („Fjölknir jafnréttisstefna“).

Jafnréttisstefna Fjölnis er lítið sem ekkert virk. Stefnan er ekki notuð sem áætlun heldur sem stefna sem er til og hægt er að vísa í þegar þörf er á. Stefnan byggir á fyrirmynd á vef ÍBR – en sú fyrirmynd var unnin árið 2012 af fulltrúum frá íþróttafélögunum (Ármani og Fjölni), mannréttindaskrifstofu Reykjavíkurborgar, ÍTR og ÍBR.

Að sögn Fjölnis var stefnan kynnt og send út til deilda þegar hún var tilbúin haustið 2012 en hefur ekki verið kynnt síðan. Ekki þykir þörf á því að kynna hana frekar þar sem hún sé aðgengileg á vef félagsins.

Á vefsíðu ÍBR kemur fram að kallað verði eftir jafnréttisstefnunni hjá félögunum meðfram skilum ársreikninga auk upplýsinga um framkvæmd hennar. Jafnréttisstefnu Fjölnis og upplýsingum um framkvæmd hennar hefur ekki verið skilað inn til ÍBR árlega, enda hefur að sögn Fjölnis ekki verið kallað eftir henni. Mælingar og úttektir sem aðgerðir stefnunnar gera ráð fyrir hafa ekki verið gerðar. Hins vegar er tekið fram að starfsfólk skrifstofu er meðvitað um að gæta jafnræðis þegar það vinnur með deildum í að úthluta tíma til flokka og aðstoðar við ákvörðun æfingagjalda og ráðningu þjálfara.

² Ath. við létum Fjölni vita og þetta var bætt, en ennþá eru leturgerðirnar ruglandi.

3. Siðareglur

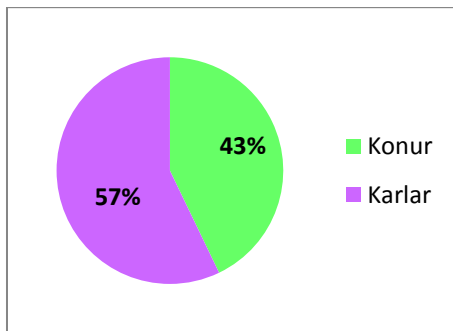
[Siðareglur Fjölnis](#) eru á vefsíðu félagsins og auðfinnanlegri en Jafnréttisstefnan. Leiðin er svona: www.fjolnir.is>Fjöl nir>Siðareglur. Þær eru staðsettar í flettilista undir „Fjöl nir“ sem sérstakur hlekkur en týnast samt svoltið vegna fjölda hlekkja. Siðareglur koma upp sem fyrsti valmöguleiki í leit á Google („Fjöl nir siðareglur“).

Siðareglurnar voru unnar af íþrótta- og félagsmálastjóra í samvinnu við sama vinnuhóp og vann jafnréttisstefnuna hjá Fjölni. Siðareglurnar voru auk þess rýndar af forráðamönnum deilda og aðalstjórnar. Byggt var á siðareglum ÍSí og annarra íþróttafélaga í þeirri vinnu. Siðareglurnar voru kynntar þegar þær voru tilbúnar og eru svo kynntar þegar nýir starfsmenn koma til starfa. Að sögn Fjöl nis eru siðareglurnar aðgengilegar á vefsíðunni og fólki bent á þær ef á þarf að halda, en tekið fram að þeim hafi „sem betur fer“ ekki þurft að beita í samskiptum.

4. Kynjahlutföll starfsfólks og stjórnenda íþróttafélaganna

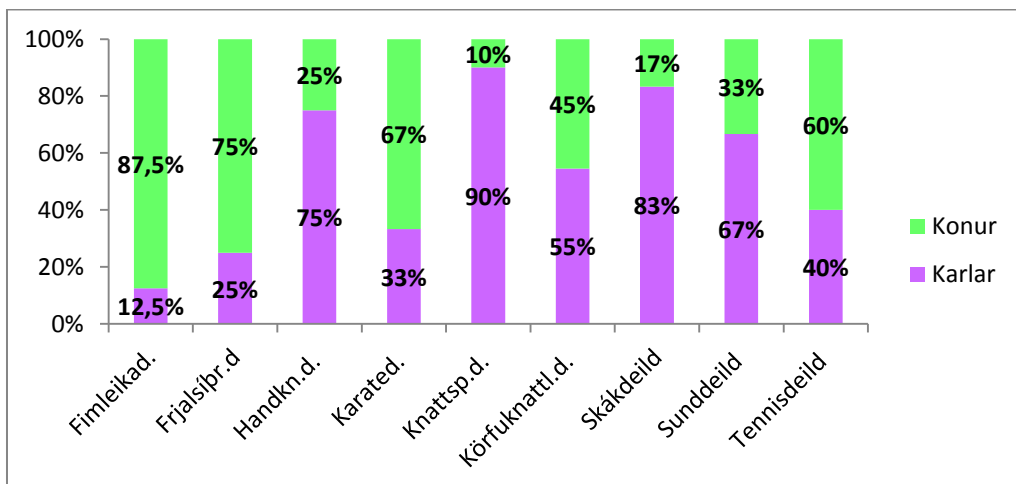
Hjá Fjölni eru kynjahlutföll starfsfólks jöfn, þ.e. 48% konur og 52% karlar.

Stjórnunarstöður Fjöl nis eru blandaðar, þ.e. framkvæmdastjóri og íþróttafulltrúi eru karlar en íþrótta- og félagsmálastjóri er kona. Kynjahlutfall í aðalstjórn Fjöl nis er nokkuð jafnt, þ.e. konur eru 43% og karlar 57% eins og sést á mynd 3. Formaður stjórnar er karl.

Mynd 3. Kynjahlutfall í aðalstjórn Fjöl nis

Mynd 4 sýnir kynjahlutföllin í stjórnnum ólíkra íþróttaeilda Fjöl nis.

Mynd 4. Kynjahlutföll in stjórnnum íþróttaeilda Fjöl nis

Konur eru í meirihluta í stjórnnum fjögurra deilda: fimleika, frjálsra íþróttar, karate og tennis. Karlar eru í meirihluta í stjórnnum fimm deilda: handknattleik, knattspyrnu, körfuknattleik, skák og sundi.

Kynjahlutföllin eru ójöfnust í fimleikadeild, knattspyrnudeild og skákdeild. Þannig situr aðeins einn karl í stjórn fimleikadeildar og í stjórn knattspyrnudeildar og skákdeildar er aðeins ein kona í hvorri um sig.

Kynjahlutfallið er jafnast í stjórn körfuknattleiksdeildar. Í stjórn tennisdeildar er kynjahlutfallið nokkuð jafnt en ójafnt í handknattleiksdeild, þar sem hallar á konur, og í sunddeild og frjálsíþróttadeild en þar hallar á karla.

5. Viðbragðsáætlanir við kynferðislegri áreitni og einelti

Í siðareglum Fjölnis og jafnréttisstefnu segir: „Niðurlægjandi framkoma svo sem einelti, ofbeldi, kynferðisleg áreitni, illt umtal og ósæmilegar vígsluathafnir er ekki liðin innan félagsins“.

Fjöltnir er ekki með reglur er varða kynferðislegt áreiti á vefsíðunni, en segir að ef slík mál koma upp sé þeim vísað beint til lögreglu vegna alvarleika slíkra mála.

Á vefsíðu Fjölnis er mjög auðvelt að nálgast [stefnu Fjölnis gegn einelti](#) sem ber heitið „Fjöltnir gegn fordómum!“.

Fjöltnir er með viðbragðsáætlun vegna eineltis frá [Æskulýðsvettvangi](#). Stefnan hefur verið send út á iðkendur og forráðamenn og er aðgengileg á vef félagsins. Aftan á bæklingnum frá Æskulýðsvettvangi er eyðublað til að tilkynna grun um einelti.

6. Laun og kjör þjálfara

Samkvæmt Fjöltni er ekki launamunur milli þjálfara eftir kyni, eða eftir kyni þeirra sem verið er að þjálfar. Hið sama á við um aðgengi þjálfara að endurmenntun, hvort sem það skoðað er eftir kyni þjálfara eða kyni hópsins sem viðkomandi þjálfar. Spurt var sérstaklega hvernig endurmenntun eða fræðsla fyrir þjálfara væri greidd og nefndi Fjöltnir að það væri misjafnt, deildir styrktu þjálfara allt að 100% en það færi eftir samningum þeirra á milli.

7. Fræðsla

a. Fræðsluáætlun

Fjöltnir er ekki með fræðsluáætlun.

b. Jafnréttisfræðsla

Fjöltnir er ekki með jafnréttisfræðslu en hins vegar hefur félagið (aðalstjórn og deildir) boðið upp á ólíkar tegundir fræðslu um málefni sem tengjast jafnrétti beint eða óbeint, t.d. sjálfstyrkingu og hugarfar ásamt fyrirlestri frá Blátt áfram um forvarnir og kynferðisofbeldi gagnvart börnum. Erindin eru oftast í boði aðalstjórnar eða deilda en tekið er fram að leitast er við að fá styrki til að halda fræðsluerindi.

8. Verðlaun

Að sögn Fjölnis er jafnvægi í verðlaunum og verðlaunagripum sem iðkendur fá.

9. Kynningar á félögunum og íþróttagreinum sem í boði eru

Spurt var hvernig félögin stæðu að kynningum á almennu starfi félaganna, og hvernig íþróttagreinar sem í boði eru væru kynntar fyrir börnum og unglingum.

Fjölirnir nefnir að íþróttagreinar þeirra séu kynntar með fjöldapósti til iðkenda og forráðamanna félagsins, í gegnum vefsíðuna og Facebook. Sumarstarfsemin er kynnt á hverfishátíð Grafavogs og í gegnum frístundavef Reykjavíkurborgar. Einnig eru hengd upp plaköt í skólum þar sem það er í boði. Fjölirnir minnst á að því miður hafi dregið úr beinum kynningum í skólum vegna sérreglna.

10. Vefsíða, val á myndefni

Í spurningalista sem sendur var til íþróttafélaganna var spurt hvernig staðið sé að vali og birtingu á myndefni hjá félaginu t.d. út frá kyni, aldri og íþróttagreinum?

Fjölirnir er ekki með sérstakan starfsmann sem sér um kynningarmál félagsins. Að sögn er allt myndefni sem berst frá deildum birt á Facebook og vefsíðu félagsins, en deildir setja líka inn efni sjálfar og eru sjálfboðaliðar, þjálfarar og iðkendur hvattir til að senda inn efni. Ekki er sérstaklega horft til kyns, aldurs eða íþróttagreina, en frekar horft til þess „hvaða deildir eru vakandi.“

11. Vefsíða, greining á fréttum og myndefni eftir kyni, aldri, greinum o.fl.³

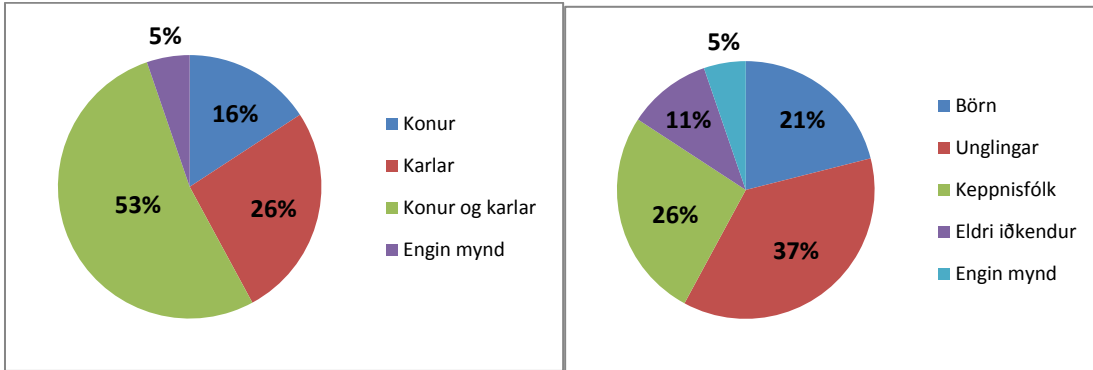
Greining á fréttum og myndefni byggðist á athugun á texta og myndefni fréttanna m.a. út frá kyni, aldri og íþróttagreinum. Teknar voru 20 fréttir frá hverju félagi á tímabilinu 24. maí – 20. júlí sem snéru beint að íþróttum, að undanskildum Fjölni, þar sem þar voru aðeins komnar 19 fréttir inn þegar greiningunni lauk. Kyn á myndum og í fréttatexta var greint í þrjá flokka, þ.e. hvort um var að ræða konur, karla eða bæði konur og karla. Þar sem ómögulegt er að greina aldur á mynd var aldur metinn í tengslum við það þátttökustig sem fjallað var um í hverri frétt, þ.e. hvort um var að ræða keppnisfólk, barna- eða unglingaflokka eða hópa sem stunda almenningsíþróttir, stundum nefndir „old boys“ eða „old girls“ hópar. Þessir flokkar fengu heitin: börn, unglingar, keppnisfólk og eldri iðkendur, og síðan bættist við flokkurinn „ekki tilgreint“ í þeim tilvikum þar sem kom ekki fram í fréttinni hvers konar iðkendur var um að ræða, en í flestum tilfellum var þar um að ræða þjálfara.

Hjá Fjölni fjölluðu þær 19 fréttir sem greindar voru flest allar um iðkendur og fréttirnar skiptust svona niður á greinar: Frjálsar íþróttir (13), fimleikar (2), fótbolti (2) og skák (1). Í flestum fréttum Fjölnis voru kynjahlutföll jöfn, þ.e. bæði í myndbirtingum og fréttatextanum sjálfum.

³ Sjá nánar um forsendur greiningarinnar í viðauka, en greininguna á einungis að líta á sem vísbendingu og ekki hægt að afhæfa út frá henni.

a. Myndefni: Kyn og aldur

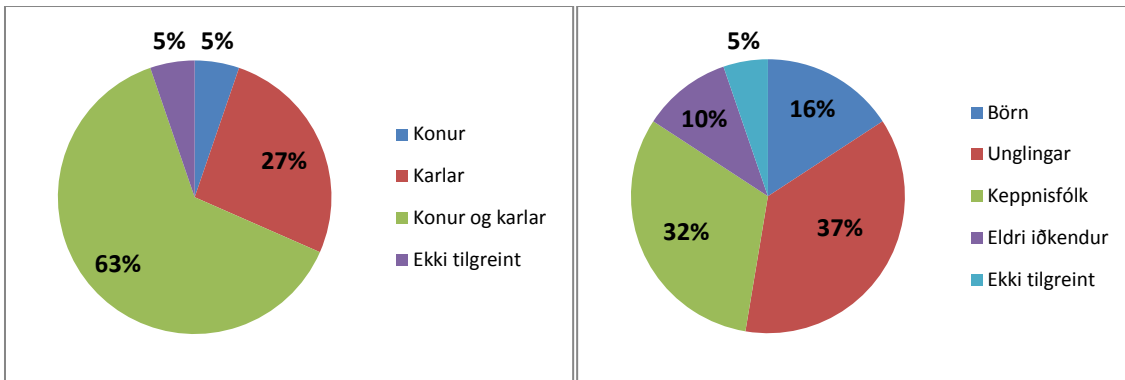
Eins og sjá má á mynd 5 vinstra megin fylgdu myndir af blönduðum hópi kynja með rúmlega helmingi fréttanna, en fimm myndir voru bara af körlum, þrjár bara af konum. Kakan hægra megin sýnir að aldurskipting í myndefni með fréttum Fjölnis var fremur jöfn og komu allir hópar við sögu.

Mynd 5. Fólki í myndum á vef Fjölnis greint eftir kyni, vinstra megin og aldri, hægra megin.

b. Fréttatexti: Kyn og aldur

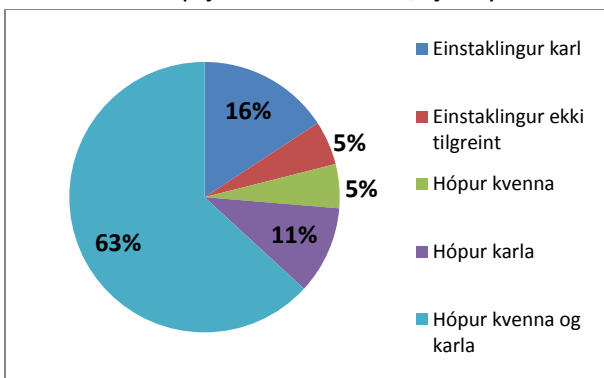
Á mynd 6 til vinstri má sjá að flestar fréttir hjá Fjölni fjölluðu um hóp kvenna og karla (63%), næstflestar bara um karla (27%) og færstar bara um konur (5%). Til hægri má svo sjá að flestar fréttir Fjölnis fjölluðu um unglunga, næst flestar um keppnisfólk, þá börn og síðast eldri iðkendur.

Mynd 6. Umfjöllunarefni í fréttum á fréttavef Fjölnis greint eftir kyni og aldri þeirra sem fjallað er um

c. Fréttatexti: Einstaklingar eða hópar

Flestar fréttirnar hjá Fjölni voru um blandaðan hóp kynja, eða 63%. Engin einstaklingsfrétt var um konu á meðan þrjár voru um karla, sjá mynd 7.

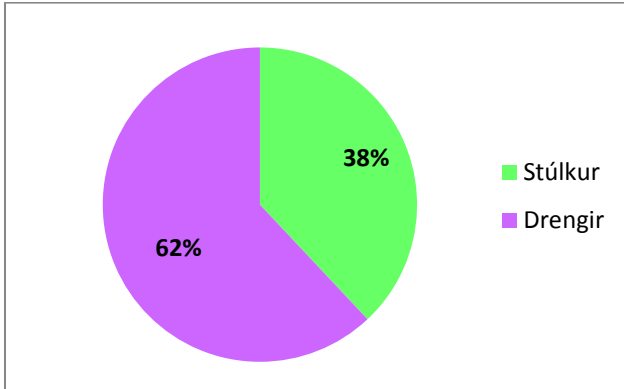

Mynd 7. Fréttir Fjölnis greindar niður í einstaklingsfréttir eða fréttir um hópa, eftir kyni.

Knattspyrnufélag Reykjavíkur (KR)

1. Kynjahlutföll iðkenda

KR er hverfisíþróttafélag Vesturbæjar (póstnúmer 101 og 107). Fjöldi barna í hverfinu er 3.064, þar af 1.493 drengir og 1.571 stúlka. Drengir (6-18 ára) eru í meirihluta skráðra iðkenda hjá KR, eins og sjá má á mynd 8.

Mynd 8. Kynjahlutfall skráðra iðkenda 6-18 ára hjá KR

KR er með níu íþróttagreinir og talsverða fjölbreytni. Þannig er boðið upp á boltaíþróttir en einnig badminton, frjálsar, skíði, sund og taikwondo.

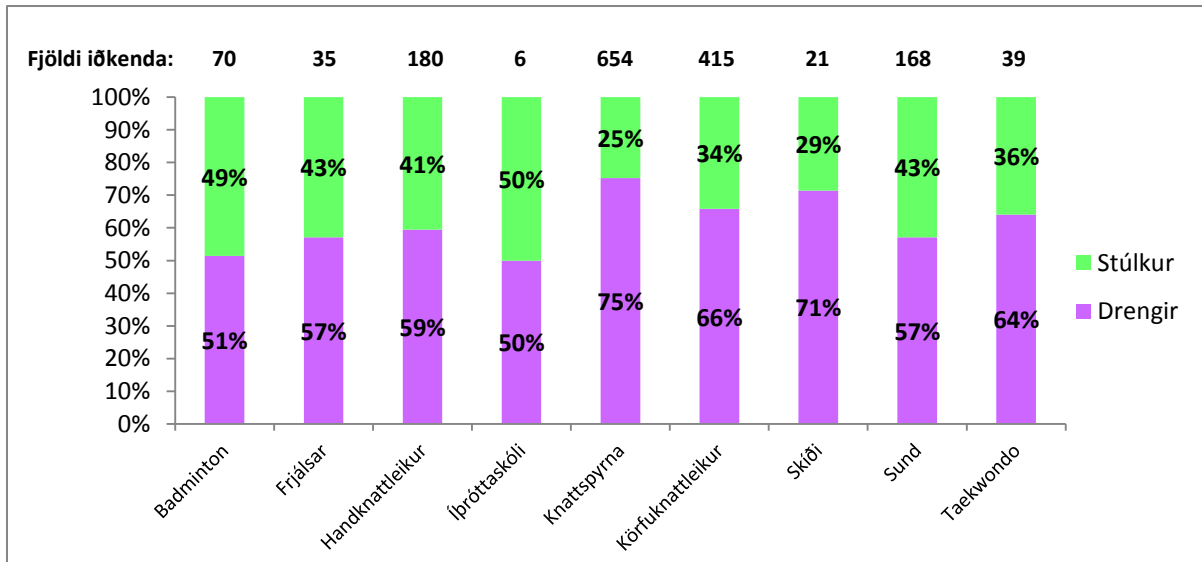
Lang vinsælustu íþróttagreinarnar eru knattspyrna með 654 börn og körfuknattleikur með 415 börn, næst á eftir koma handknattleikur og sund með u.þ.b. 175 þátttakendur hvor. Aðrar íþróttagreinir eru með undir 100 iðkendur.

Drengir eru í meirihluta í öllum deildum en mest í knattspyrnu, þar á eftir skíðum og taikwondo.

Sú íþrótt sem drengir velja helst er knattspyrna en 46% drengjanna velja hana, þar á eftir kemur körfuknattleikur. Þær íþróttir sem stúlkur velja helst er knattspyrna og körfuknattleikur (í kringum 30% stúlkna velja hvora íþróttina um sig). Næst á eftir koma handknattleikur og sund með 14% þátttöku stúlkna hvor um sig.

Eins og sjá má á mynd 9 er kynjahlutfallið ójafnast í knattspyrnu þar sem drengir eru 75% af 654 iðkendum og í skíðum þar sem drengir eru 71% af 21 þátttakanda. Næst á eftir kemur körfuknattleikur þar sem drengir eru 66% af 415 iðkendum.

Kynjahlutföllin eru jöfnust í badminton (49% stúlkur og 51% drengir) en einnig jöfn í frjálsum, handknattleik og sundi (stúlkur frá 43-49%).

Mynd 9. Kynjahlutföll iðkenda í ólíkum íþróttadeildum KR.

2. Jafnréttisstefna

[Jafnréttisstefna KR](#) er á vef félagsins og er nokkuð auðfinnanleg. Leiðin er svona: www.kr.is> Um félagið>Stefna og lög KR> Jafnréttisstefna. Ekki er þó augljóst að „Stefna og lög KR“ innihaldi jafnréttisstefnu. Gagnsærra gæti verið að hafa orðið stefna í fleirtölu. Boðið er upp á leitarmöguleika á síðu KR þar sem jafnréttisstefnan kemur upp sé leitað að henni. Jafnréttisstefnan kemur upp sem fyrsti valmöguleiki við leit á Google („KR jafnréttisstefna“).

Jafnréttisstefnan er hins vegar ekki auðlesanleg þar sem uppsetningu hennar er ábótavant og viðeigandi bil milli lína og efnisgreina vantar.

Jafnréttisstefna KR virðist ekki virk að öðru leyti en að hún er tiltæk á vefsíðu félagsins. Aðalstjórn vann stefnuna og notaði fyrirmynd á vef ÍBR við vinnuna. Stefnan er að öllu leyti samsvarandi þeirri fyrirmynd. Stefnan var að sögn KR kynnt einu sinni á opnum fundi. Við spurningu um frekari kynningar er vísað til þess að stefnuna sé að finna á vefsíðunni. Stefnunni hefur ekki verið skilað inn til ÍBR árlega. Mælingar og úttektir hafa ekki verið gerðar eins og gert er ráð fyrir í stefnunni.

3. Siðareglur

[Siðareglur KR](#) eru á vef félagsins og eru eins og jafnréttisstefnan nokkuð auðfinnanlegar. Siðareglurnar eru vel settar upp og auðlesanlegar.

Að öðru leyti á það sama við og um jafnréttisstefnuna. Aðalstjórn vann siðareglurnar og byggði á vinnu ÍBR. Siðareglurnar voru kynnt á opnum fundi og ekki hefur verið um frekari kynningar á henni að ræða, en vísað er í að hún sé aðgengileg á vefsíðu félagsins.

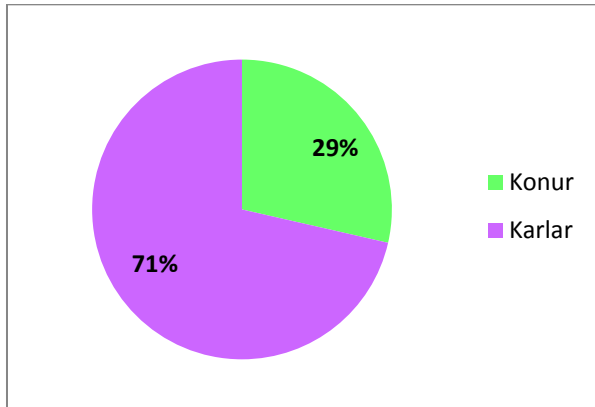
4. Kynjahlutföll starfsfólks og stjórnenda

Stjórnunarstöður hjá KR eru í höndum karla, þ.e. framkvæmdastjóri og íþrótt- og félagsmálastjóri eru karlar.

Hjá KR eru kynjahlutföll starfsfólks ójöfn, þ.e. 30% konur og 70% karlar.

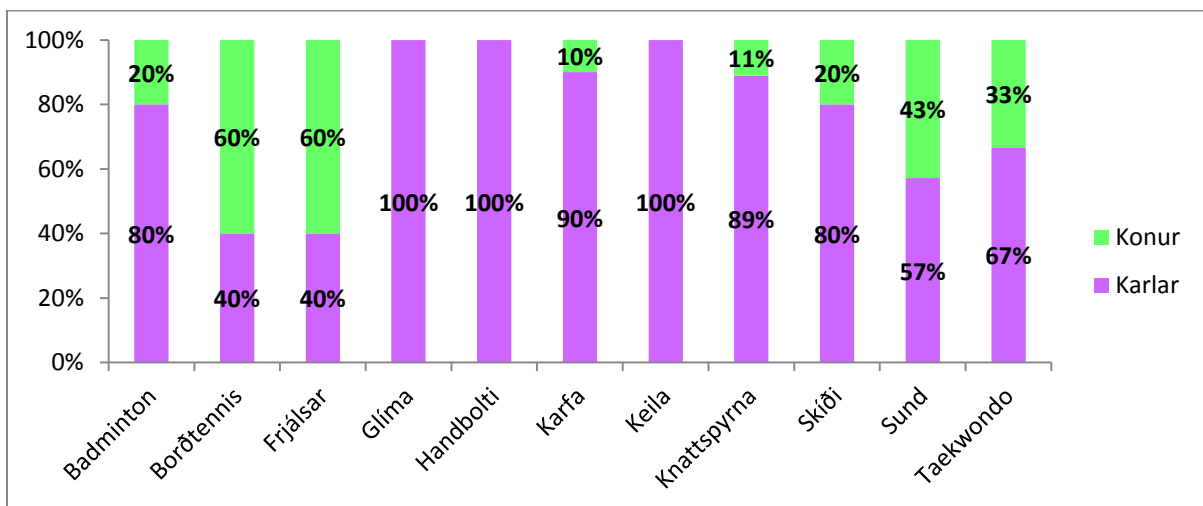
Ef kynjahlutföll í þjálfarahópi eru skoðuð eftir íþróttagreinum má sjá að þjálfarar boltadeilda eru í miklum meirihluta karlar eða 74% en utan boltadeilda er kynjahlutfallið meðal þjálfara jafnara, þ.e. 40% konur og 60% karlar.

Í aðalstjórn KR er ójafnt kynjahlutfall, en í henni eru konur 29% og karlar 71% eins og sjá má á mynd 10. Formaður stjórnar er karl.

Mynd 10. Kynjahlutfall í aðalstjórn KR

Kynjahlutföll í stjórnnum annarra deilda má sjá á næstu mynd, mynd 11. Stjórnir fimm deilda eru einungis skipaðar körlum: glíma, handbolti, keila, píla og skák. Í stjórnnum deilda knattspyrnu og körfuknattleiks er kynjahlutfallið mjög ójafnt, þar sem aðeins er ein kona í stjórn. Einnig er hlutfallið ójafnt í badminton, skíðum og taekwondo, þar sem hallar á konur. Kynjahlutföllin eru jöfn í stjórnnum deilda frjálsra íþróttar, sundi og borðtennis.

Mynd 11. Kynjahlutfall í stjórnnum íþróttadeilda KR

5. Viðbragðsáætlanir við kynferðislegri áreitni og einelti

Í jafnréttisstefnu KR er kveðið á um að: „Niðurlægjandi framkoma svo sem einelti, ofbeldi, kynferðisleg áreitni, illt umtal og ósæmilegar vígsluathafnir er ekki liðin innan félagsins“. Einelti og kynferðisleg áreitni er síðan skilgreind. Jafnframt er sagt að: „ÍBR mun[j] veita ráðgjöf og stuðning varðandi erfið mál m.a. einelti og kynferðislega áreitni.“

Samkvæmt KR er til ferli bæði um það hvernig skuli bregðast við kynferðislegri áreitni og einelti og er að þeirra sögn aðgengilegt starfsfólki, iðkendum og foreldrum. Áætlunin fannst ekki við leit á vef KR en í samtali við íþróttafulltrúa KR kom fram að um er að ræða [Viðbragðsáætlun Vesturbæjar](#) sem nær yfir hverfið allt og byggir á samvinnu milli íþróttafélagsins, skólanna, þjónustumiðstöðvarinnar, kirkjunnar o.fl. Ennfremur kom fram í símtalinu að ef um minni mál sé að ræða er á ábyrgð íþróttafulltrúans og sálfræðings að taka á þeim.

KR er í samstarfi við samtökin Blátt áfram og haldinn hefur verið fundur fyrir þjálfara og starfsfólk KR og fjallaði hann um hvernig hægt er að fyrirbyggja kynferðislegt ofbeldi gegn börnum og starfsreglur þegar grunur vaknar um slíkt.

6. Laun og kjör þjálfara

Að sögn KR er ekki launamunur milli þjálfara eftir kyni, eða eftir kyni þeirra sem verið er að þjálfá. Hið sama á við um aðgengi þjálfara að endurmenntun, hvort sem það var skoðað eftir kyni þjálfara eða kyni hópsins sem viðkomandi þjálfar. Spurt var sérstaklega hvernig endurmenntun eða fræðsla fyrir þjálfara væri og svaraði KR að félagið sjálft greiddi fyrir hana.

7. Fræðsla

c. Fræðsluáætlun

Ekki er til fræðsluáætlun hjá KR.

d. Jafnréttisfræðsla

KR hefur boðið þjálfurum upp á jafnréttisfræðslu í félagi sínu en tiltekur ekki nánar af hvaða tagi hún hefur verið. Félagið sjálft greiðir fyrir fræðsluna.

8. Verðlaun

Að sögn KR er jafnvægi í verðlaunum og verðlaunagripum sem iðkendur fá.

9. Kynningar á félögunum og íþróttagreinum sem í boði eru

Spurt var hvernig félögin stæðu að kynningum á almennu starfi félaganna, og hvernig íþróttagreinar sem í boði eru væru kynntar fyrir börnum og unglingum. KR kynnir sína starfsemi í gegnum skólakerfið.

10. Vefsíða, val á myndefni

Spurt var hvernig staðið sé að vali og birtingu á myndefni hjá félaginu t.d. út frá kyni, aldri og íþróttagreinum. Svar KR er að viðburðastjóri stýri kynningu og myndefni.

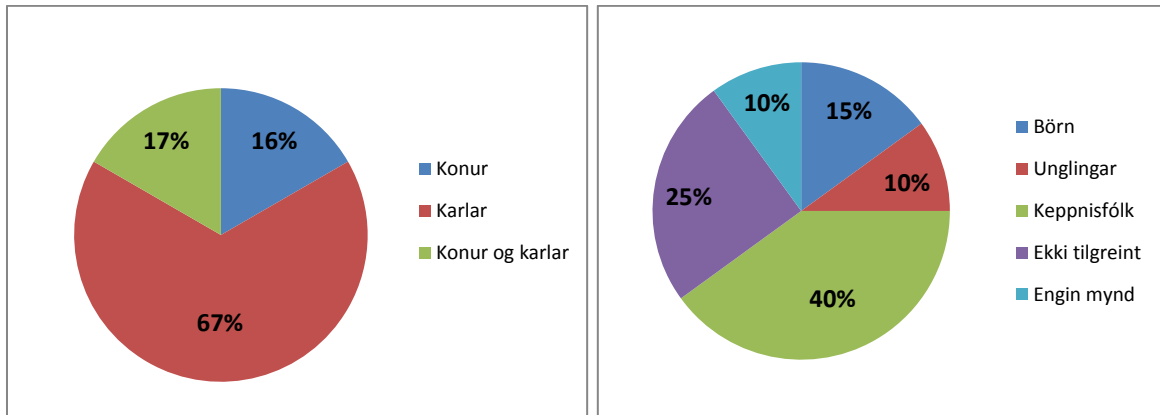
11. Vefsíða, greining á fréttum og myndefni eftir kyni, aldri, greinum o.fl.⁴

Hjá KR fjalla fréttirnar um handbolta (9), fótbolta (4), körfubolta (3), borðtennis (3) og golf (1). Flestar eru þær af iðkendum en þó fjalla fimm um þjálfara.

⁴ Sjá nánar um forsendur greiningarinnar í viðauka, en greininguna á einungis að líta á sem vísbendingu og ekki hægt að alhæfa út frá henni.

a. Myndefni: Kyn og aldur

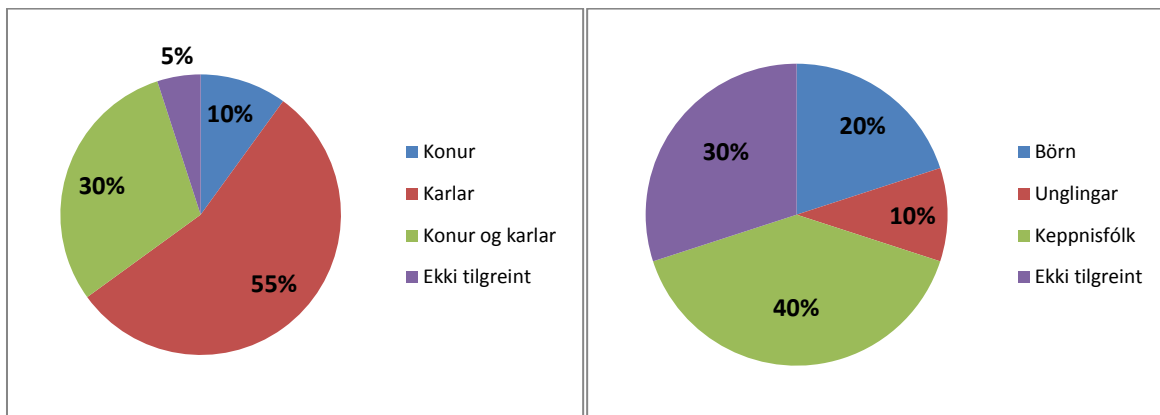
Eins og sést á mynd 12 er kynjaskipting í myndefni ekki jöfn, 67% fréttanna hafa mynd af bara körlum en einungis 16% af konum. Skiptingin er þó nokkuð nálægt kynjaskiptingu skráðra iðkenda (6-18 ára), en 62% iðkenda hjá KR eru drengir. Flestar myndirnar eru af keppnisfólki (40%) og er engin mynd af eldri iðkendum. Hjá KR samsvarar myndefni fréttanna oftast innihaldi þeirra. Tvær fréttir eru ekki með mynd.

Mynd 12. Greining á fólki í myndum á fréttavef KR eftir kyni, vinstra megin og aldri, hægra megin.

b. Fréttatexti: Kyn og aldur

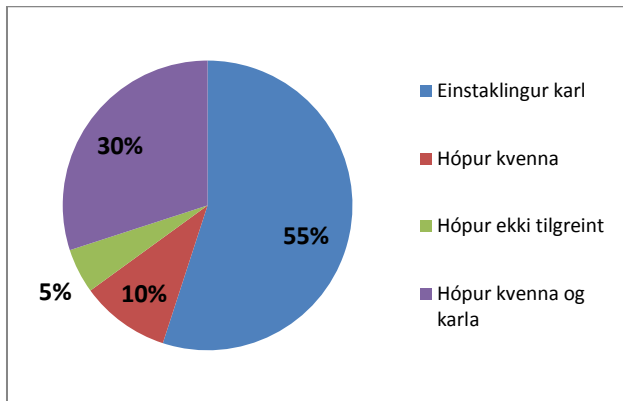
Rúmlega helmingur fréttanna fjölluðu bara um karla, 10% um konur og 30% um blandaðan hóp kvenna og karla eins og sést á næstu mynd, nr. 13.

Mynd 13. Umfjöllunarefni í fréttum á vef KR greint eftir kyni og aldri þeirra sem fjallað er um

c. Fréttatexti: Einstaklingar eða hópar

Engin einstaklingsfrétt er um konu en tvær fréttir fjölluðu um hóp kvenna. Tíu einstaklingsfréttir voru um karla og ein um hóp karla. Sjö fréttir voru um hóp fólks af báðum kynjum.

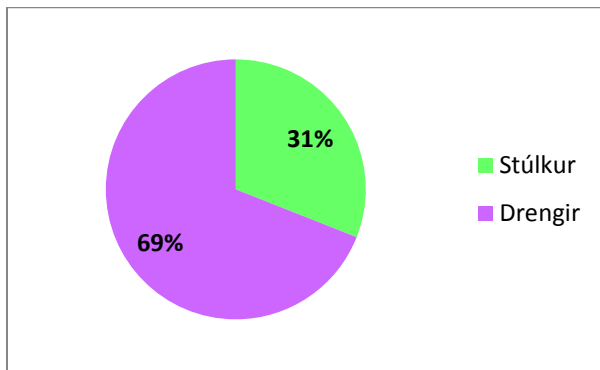
Mynd 14. Fréttir á vef KR greindar niður í einstaklingsfréttir eða fréttir um hópa, eftir kyni.

Þróttur

1. Kynjahlutföll iðkenda

Þróttur er hverfisíþróttafélag Laugardals (póstnúmer 104 og 105). Fjöldi barna í hverfinu er 3.636 þar af 1.915 drengir og 1.721 stúlkur.

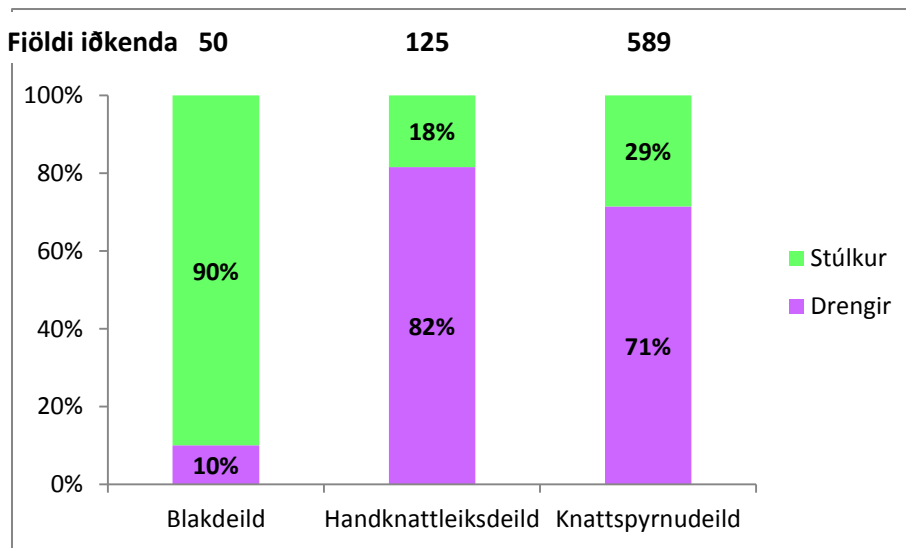
Drengir (6-18 ára) eru í meirihluta skráðra iðkenda hjá Þrótti eins og sjá má á mynd 15.

Mynd 15. Kynjahlutfall skráðra iðkenda hjá Þrótti á aldrinum 6-18 ára.

Þróttur býður upp á þrjár íþróttagreinir: knattspyrnu, handknattleik og blak. Langvinsælasta íþróttagreinin er knattspyrna, en 589 af þeim 721 sem æfa hjá félaginu æfa knattspyrnu. Þar eru drengir í miklum meirihluta, eða 71% iðkenda.

Eins og sést á mynd 16 er kynjahlutfallið ójafnast í blakdeild þar sem stúlkur eru 45 af 50 iðkendum og í handknattleiksdeild þar sem drengir eru 102 af 125 iðkendum.

Mynd 16. Kynjahlutföll iðkenda hjá Þrótti eftir greinum

2. Jafnréttisstefna

[Jafnréttisstefna Þróttar](#) er á vef félagsins en er ekki auðfinnanleg. Við leit sem tók yfir þrjár mínútur fannst stefnan á þremur stöðum, þ.e. undir flipunum Knattspyrna, Handbolti og Blak, og þar undir

Fræðsluefni. Leiðin er svona: www.trottur.is> Knattspyrna/Handknattleikur/Blak> Fræðsluefni > Jafnréttisstefna. Lýsandi yfirheiti eins og „stefnur“ er hvergi að finna í leiðarkerfi (veftré). Stefnan kemur ekki strax upp í leit, en í staðinn koma upp hlekkir á fræðsluefni íþróttadeildanna þriggja. Sé smellt á einhvern þeirra kemur meðal annars upp jafnréttisstefna. Vandinn við staðsetninguna er tvíþættur, annars vegar telst jafnréttisstefna ekki augljóslega til fræðsluefnis og hins vegar telst hún til almennrar stefnu félagsins og þ.a.l. liggur beint við að leita undir flipa um félagið sjálft en ekki undir hverri íþróttagrein fyrir sig.⁵

Jafnréttisstefnan kemur upp sem fyrsti valmöguleiki við leit á Google („Þróttur jafnréttisstefna“).

Jafnréttisstefna Þróttar er ekki virk að öðru leyti en því að hana er að finna á vefsíðu félagsins. Stefnan er samsvarandi fyrirmyndinni á vef ÍBR að öllu leyti. Stefnan er unnin af aðalstjórn félagsins sem var starfandi þegar jafnréttisstefnan var gerð árið 2012. Hún var unnin í samráði við ÍBR og byggir að sögn að hluta á leiðarvísí ÍSÍ að jafnréttisstefnu. Stefnan var kynnt á opnum fundi árið 2012 en hefur ekki verið kynnt eftir það. Þróttur nefnir að hún sé aðgengileg á heimasíðu félagsins. Stefnan er að sögn tekin fyrir á árlegum fundi ÍBR og einnig skilað inn til KSÍ vegna leyfiskerfis árlega. Varðandi það hvort mælingar séu gerðar eftir aðgerðum stefnunnar fékkst það svar að úttektir hafi verið gerðar á menntun þjálfara, en að öðru leyti væru þær ekki gerðar á markvissan hátt.⁶

3. Siðareglur

[Siðareglur Þróttar](#) eru á vef félagsins en ekki auðfinnanlegar þar sem þær eru staðsettar á sama stað og jafnréttisstefnan, sjá hér fyrir ofan. Þær koma ekki upp í leit á síðunni. Þær koma upp sem þriðji valmöguleiki við leit á Google.

Siðareglurnar eru að einhverju leyti virkar. Siðareglur Þróttar eru í endurskoðun hjá aðalstjórn félagsins og gert var ráð fyrir að nýjar reglur yrðu samþykktar á vordögum 2016. Við endurskoðun siðareglna var notast við siðareglur ÍSÍ og stærsta sérsambandsins innan ÍSÍ, þ.e. siðareglur KSÍ sem byggja m.a. á siðareglum FIFA. Siðareglurnar hafa annars ekki verið kynntar með markvissum hætti en talað er um að við endurskoðun á reglunum verði kynning sett í ferli svo að iðkendur, þjálfarar, forráðamenn og starfsmenn geti verið meðvitaðir um reglurnar.

4. Kynjahlutföll starfsfólks og stjórnenda

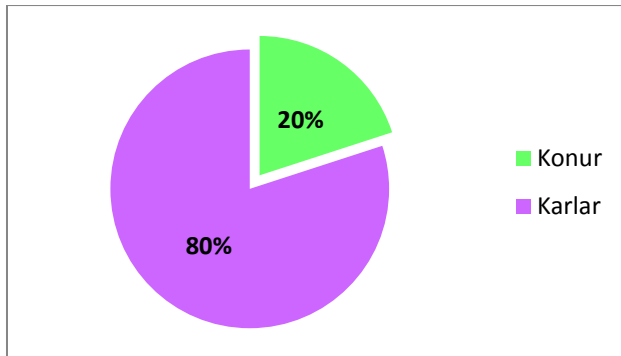
Stjórnunarstöður hjá Þrótti eru skipaðar körlum, þ.e. framkvæmdastjóri og íþróttastjóri eru báðir karlar.

Hjá Þrótti eru kynjahlutföll starfsfólks nokkuð jöfn, þ.e. konur 40% og karlar 60%. Kynjahlutföll í þjálfarahópnum sömuleiðis, þ.e. 43% konur og 57% karlar. Þjálfarar í handknattleik eru einungis karlar, í blaki eru einungis kvenþjálfarar, en í knattspyrnu er hlutfallið hið sama og hlutfall þjálfara hjá starfsfólki Þróttar í heild, þ.e. 43% konur og 57% karlar.

⁵ Í ábendingu frá Þrótti kom fram að notendur nota mest þær síður sem tengjast ákveðnum íþróttagreinum, en minna síður eins og „Um félagið“ og er það ástæða þess að stefnuna er að finna þar.

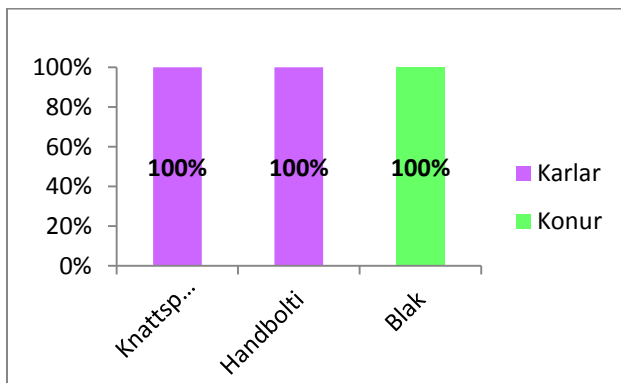
⁶ Í símtali við framkvæmdastjóra Þróttar 14.6.16 kom fram að starfsnemar í íþróttufræði hjá HR hafa í vor farið yfir jafnréttisstefnu og siðareglur Þróttar sem hluti af endurskoðun námsskrár félagsins. Fyrirhugað er að taka þær breytingar sem lagðar hafa verið til til umræðu á stjórnarfundi í haust.

Í aðalstjórn Þróttar eru karlar í miklum meirihluta eða 80% stjórnarfólks eins og sést á mynd 17.⁷ Formaður stjórnar er karl.

Mynd 17. Kynjahlutfall í aðalstjórn Þróttar

Eins og sést á mynd 18 er kynjahlutfallið í stjórnum ólíkra íþróttadeilda Þróttar mjög ójafnt en allar þrjár stjórnirnar eru einungis skipaðar öðru kyninu.

Mynd 18. Kynjahlutföll í stjórnnum íþróttadeilda Þróttar

Stjórn blakdeildar er eingöngu skipuð konum og stjórnir handbolta- og knattspyrnudeilda eru eingöngu skipaðar körlum.

5. Viðbragðsáætlanir við kynferðislegri áreitni og einelti

Þróttur er ekki með feril um það hvernig bregðast skuli við kynferðislegri áreitni eða einelti en að sögn er verið að vinna að viðbragðsáætlun í sambandi við þessa þætti með endurskoðun námskrár sem verður aðgengileg á vefsíðu félagsins. Þessari endurskoðun átti að ljúka fyrir sumarið 2016.

Í jafnréttisstefnu félagsins segir: „Niðurlægjandi framkoma svo sem einelti, ofbeldi, kynferðisleg áreitni, illt umtal og ósæmilegar vígsluathafnir er ekki liðin innan félagsins“. Einelti og kynferðisleg áreitni er síðan skilgreind nánar og tekið fram hvert þolendum ber að leita. Ekki er fjallað frekar um hver viðbrögð félagsins gagnvart einelti og kynferðislegri áreitni eru í stefnunni.

Í siða- og starfsreglum Þróttar er kafli sem fjallar um leiðbeinandi vinnubrögð varðandi einelti. Ekkert er fjallað um viðbrögð varðandi kynferðislega áreitni.

⁷ Eftir aðalfund Þróttar sem haldinn var 16. ágúst er kynjahlutfallið í aðalstjórn jafnt eða eins jafnt og það getur orðið, þ.e. karlar 57% og konur 43%, 7 manns sitja í stjórn, 4 karlar og 3 konur.

6. Laun og kjör þjálfara

Að sögn Þróttar er ekki launamunur milli þjálfara eftir kyni, eða eftir kyni þeirra sem verið er að þjálfra. Auk þess kom fram að þjálfarar sem þjálfra sömu aldursflokka fá sömu laun, séu þeir með sömu þjálfaramenntun. Hið sama á við um aðgengi þjálfara að endurmenntun, hvort sem það er skoðað eftir kyni þjálfara eða kyni hópsins sem viðkomandi þjálfar. Spurt var sérstaklega hvernig endurmenntun eða fræðsla fyrir þjálfara væri og svaraði Þróttur að félagið sjálft greiddi fyrir hana.

7. Fræðsla

e. Fræðsluáætlun

Spurt var hvort félögin hefðu fræðsluáætlun. Spurningin var opin til túlkunar um það hvort átt væri við fræðslu til þjálfara og starfsfólks, eða til iðkenda. Þróttur benti á íþróttanámskrá Þróttar [hér](#).

f. Jafnréttisfræðsla

Ekki hefur verið boðið upp á jafnréttisfræðslu innan félagsins. Í svörum Þróttar er tekið fram að slíkt sé frekar í verkahring skólayfirvalda heldur en íþróttafélaga „sem að mestu eru rekin af sjálfboðaliðum“.

8. Verðlaun

Að sögn Þróttar er jafnvægi í verðlaunum og verðlaunagripum sem iðkendur fá.

9. Kynningar á félögunum og íþróttagreinum sem í boði eru

Spurt var hvernig félögin stæðu að kynningum á almennu starfi félaganna, og hvernig íþróttagreinar sem í boði eru væru kynntar fyrir börnum og unglingum.

Þróttur kynnir almennt starf á opnum fundum á hverju hausti auk þess sem gefið er út kynningarblað einu sinni á ári. Að sögn Þróttar er ætlunin að kynna starfið betur í skólunum „með frekari opnun skólanna“ og inni á frístundagátt Mentor.

10. Vefsíða, val á myndefni

Spurt var hvernig staðið sé að vali og birtingu á myndefni hjá félaginu t.d. út frá kyni, aldri og íþróttagreinum.

Hjá Þrótti er það framkvæmdastjóri félagsins sem tekur ákvarðanir um birtingu, en formenn deilda og þjálfarar láta honum í té efni. Ekki hefur sérstaklega verið horft til kyns, aldurs eða íþróttagreina þar en „helstu viðburðir og afrek íþróttafólks í öllum greinum eru mynduð og birt á heimasíðu“.

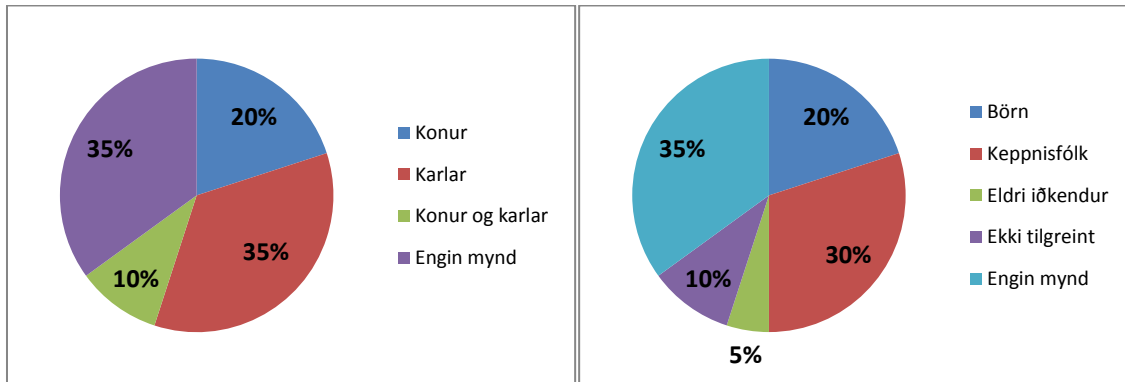
11. Vefsíða, greining á fréttum og myndefni eftir kyni, aldri, greinum o.fl.⁸

Hjá Þrótti fjölluðu fréttirnar um fótbolta (14), handbolta (4), tennis (1) og golf (1). Nær allar fréttirnar voru um iðkendur. Mikilvægt er að taka fram að starfsemi ólíkra greina hjá Þrótti er mismikil eftir árstíðum. Á þeim tæpu tveimur mánuðum sem greiningin fór fram var starfsemi vegna fótbolta í forgrunni hjá félaginu.

⁸ Sjá nánar um forsendur greiningarinnar í viðauka, en hana á einungis að líta á sem vísbendingu og ekki hægt að alhæfa út frá henni.

a. Myndefni: Kyn og aldur

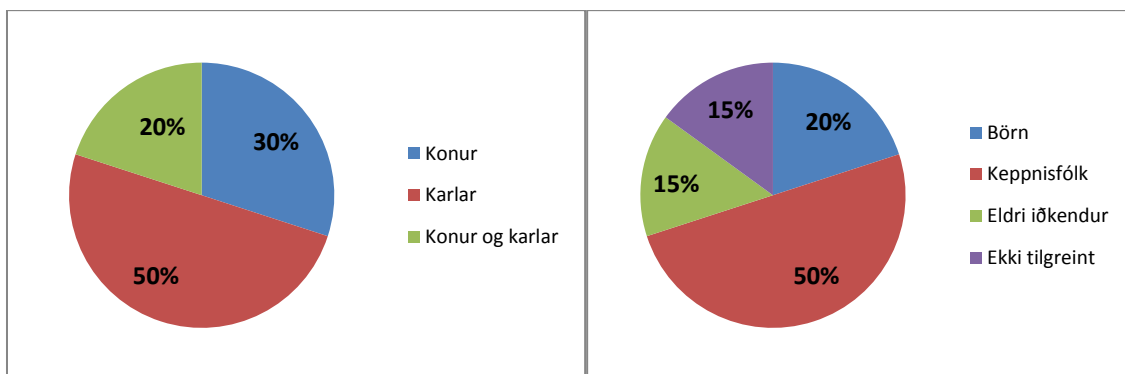
Eins og sjá má á mynd 19 vinstra megin voru myndir bara af körlum 35% en myndir bara af konum voru 20%. Ekki má gleyma því að meðal iðkenda eru drengir (6-18 ára) í meirihluta eða 69%. Aldursdreifing er nokkuð jöfn en þó var engin mynd af unglíngum.

Mynd 19. Fólki í myndum á fréttavef þróttar greint eftir kyni annars vegar og aldri hins vegar

b. Fréttatexti: Kyn og aldur

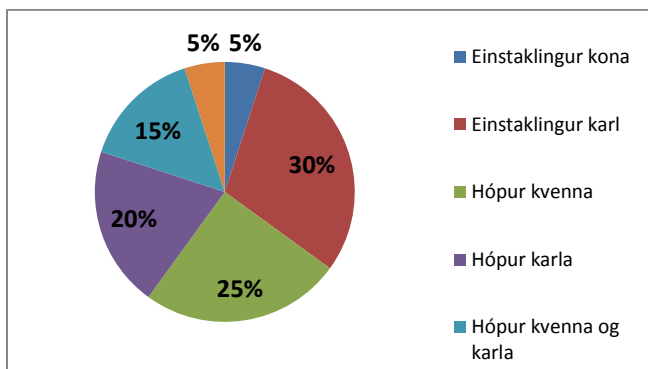
Eins og sjá má á mynd 20 fjölluðu fleiri fréttir um karla (50%) en konur (30%). Helmingur fréttanna fjalla um keppnisfólk en engin frétt fjallar um unglínga.

Mynd 20. Umfjöllunarefni í fréttum á vef þróttar greint eftir kyni og aldri þeirra sem fjallað er um

c. Fréttatexti: Einstaklingar eða hópar

Eins og sést á mynd 21 voru sex einstaklingsfréttir um karla á meðan ein fjallaði um konu. Fremur jöfn dreifing var á fréttum sem fjalla um hópa íþróttafólks.

Mynd 21. Fréttir á vef þróttar greindar niður í einstaklingsfréttir eða fréttir um hópa, eftir kyni.

Samantekt

1. Jafnréttisstefna og siðareglur – eru þær virkar?

Öll félögin eru með jafnréttisstefnur og byggja þær allar á þeirri fyrirmynd sem ÍBR, fulltrúar frá mannréttindaskrifstofu Reykjavíkurborgar, ÍTR og tveir fulltrúar frá Íþróttafélögunum (Ármani og Fjölni) unnu saman árið 2012 og er [aðgengileg](#) á vef ÍBR. Í henni eru 16 mælanlegar aðgerðir þar sem tilgreind er tíðni mælinga og ábyrgðarmanneskja, svo stefnan er á sama tíma áætlun eða aðgerðalisti. Á vefsíðu ÍBR er fjallað um að fyrirmyndina þurfi hvert félag að aðlaga að sínu starfi. Félagin virðast hins vegar ekki hafa gert það að neinu marki. Stefnan virðist almennt ekki vera notuð sem áætlun, heldur sem stefna sem hægt er að vísa til ef þörf er á. Þannig eru þau mælitæki, tímavörður og ábyrgðarhlutverk sem eru til staðar í stefnunni ekki notuð. Ekkert félaganna kynnir jafnréttisstefnuna reglulega fyrir iðkendum, starfsfólki eða foreldrum.

Öll félögin eru með siðareglur. Siðareglur hvers félags eru ólíkar og virðast vera unnar meira út frá starfi hvers félags en jafnréttisstefnan. Siðareglurnar eru í einhverjum tilfellum kynntar þegar nýir starfsmenn koma til starfa en það er þó misjafnt eftir félögum.

Af úttektinni að dæma eru því jafnréttisstefnur félaganna þriggja lítið sem ekkert virkar, en siðareglur aðeins virkari í einhverjum tilfellum. Jafnréttisstefnur og siðareglur félaganna er að finna á vefsíðum þeirra og er misjafnt hversu auðfinnanlegar þær eru.

2. Viðbragðsáætlanir vegna kynferðislegs áreitis og eineltis

Félögin eru með ólíkar leiðir til að takast á við kynferðisáreiti og einelti.

Fjölnir nefnir að vegna alvarleika mála sem tengjast kynferðislegu áreiti sé þeim málum vísað til lögreglu. Hvað varðar eineltismál er unnið með eineltisstefnu Æskulýðsvettvangs en í henni er eyðublað þar sem er boðið upp á að tilkynna um einelti.

KR er með viðbragðsáætlun vegna kynferðislegs áreitiss og/eða eineltis en um er að ræða „Viðbragðsáætlun Vesturbæjar.“ Tekið er fram að hún sé aðgengileg iðkendum og starfsfólki en hún kom þó ekki upp í leit á vefsíðu KR þar sem upplýsingatextinn inniheldur ekki orð tengd einelti eða kynferðisáreiti. Samkvæmt símtali við íþróttafulltrúa KR tekur íþróttafulltrúi á minni málum í samstarfi við sálfræðing.

Þróttur tekur fram að verið sé að vinna slíka áætlun og til standi að þeirri vinnu ljúki fyrir lok sumars 2016.

3. Laun og kjör þjálfara

Öll félögin sögðu að laun og kjör þjálfara eftir kyni væru jöfn og líka eftir kyni þeirra sem verið er að þjálfra.

4. Verðlaun

Öll félögin svöruðu því til að jafnvægi væri í verðlaunum og verðlaunagripum sem iðkendur fá.

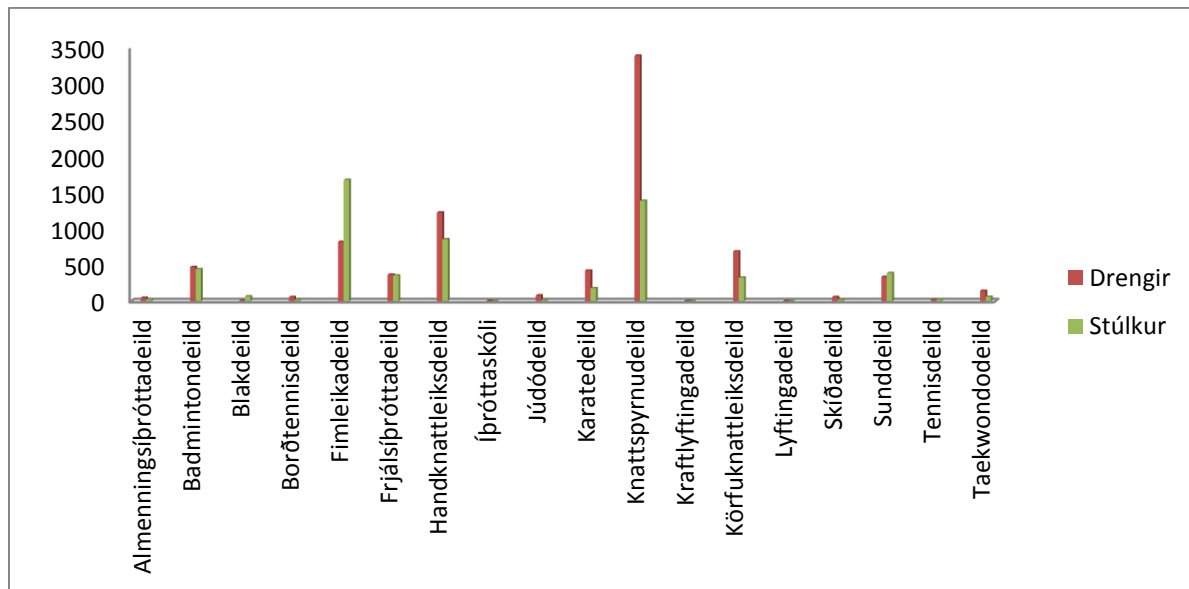
5. Fræðsla

Ekkert félaganna er með fræðsluáætlun fyrir starfsfólk og ekkert félaganna virðist vera með reglubundna jafnréttisfræðslu fyrir starfsfólk eða iðkendur. Þó tekur KR fram að þjálfurum hafi verið boðið upp á jafnréttisfræðslu og Fjölirnir tiltekur óbæina jafnréttisfræðslu s.s. fyrirlestur frá Blátt áfram.

6. Kynjahlutföll meðal iðkenda eftir félögum og íþróttagreinum

Af þeim 18.772 börnum sem eru með lögheimili í Reykjavík (skv. Hagstofu Íslands) taka 11.594 börn á aldrinum 6-18 ára þátt í íþróttum hjá hverfisíþróttafélögum, eða 63,7% barna. Af heildarfjölda drengja iðka 67% þeirra íþróttir, en 55% stúlkna. Séu iðkendur félaganna þriggja, milli 6-18 ára taldir saman eru kynjahlutföllin 62% drengir og 38% stúlkur.

Fjölirnir, KR og Þróttur bjóða upp á mismikið og ólíkt úrval íþróttagreina. Ef eingöngu eru skoðaðar þær íþróttagreinar sem boðið er upp á hjá Fjölni, Þrótti og KR er skipting milli íþróttagreina eins og sést á mynd 22.

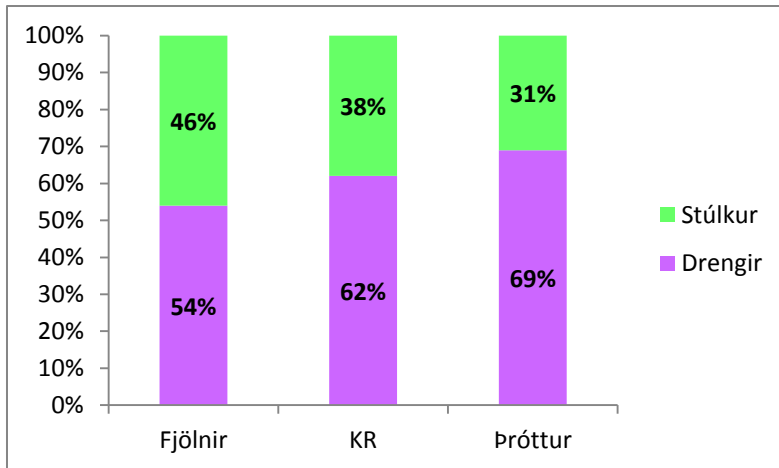

Mynd 22. Kynjahlutföll iðkenda í þeim íþróttagreinum sem boðið er upp á hjá Fjölni, KR og Þrótti.

Í borginni allri er knattspyrna vinsælust meðal drengja, en 3.394 drengir eru skráðir í knattspyrnu. Handknattleikur kemur þar á eftir með 1.231 dreng skráðan. Meðal stúlkna í borginni eru það fimleikar sem eru vinsælastir en 1.682 stúlkur eru skráðar í fimleika (líka taldar með þær sem æfa í nágrannasveitarfélögum) og svo knattspyrna en í hana eru skráðar 1.393 stúlkur.

Eins og sést á mynd 23 er kynskipting iðkenda (6-18 ára) hjá félögum þremur jöfnust hjá Fjölni, þar sem 46% iðkenda eru stúlkur og 54% iðkenda eru drengir. Þar á eftir kemur KR, stúlkur 38% og drengir 62% og svo Þróttur þar sem stúlkur eru 31% og drengir 69%.

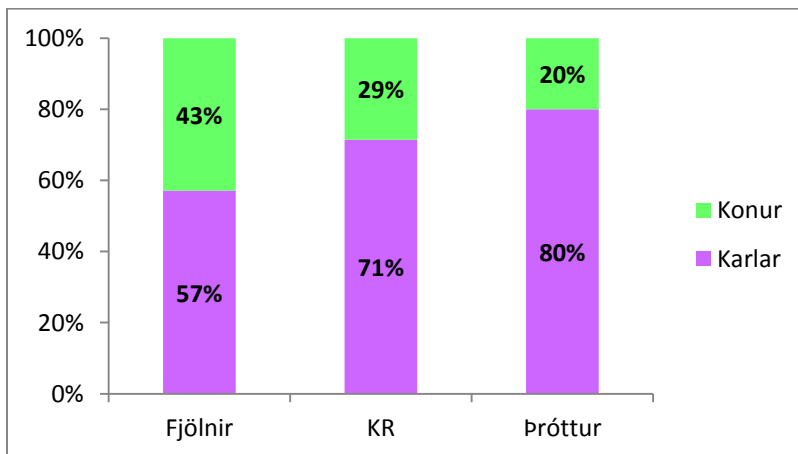
Mikilvægt er að hafa í huga við samanburð á kynjahlutfalli iðkenda hjá félögum að framboð á íþróttagreinum er ólíkt milli félaga. Til dæmis eru hvorki KR né Þróttur með fimleika sem er sú grein sem flestar stúlkur í Reykjavík sækja í.

Mynd 23. Kynjaskipting iðkenda 6-18 ára hjá Fjölni, KR og Þrótti

7. Kynjahlutföll starfsfólks og stjórnenda íþróttafélaganna.

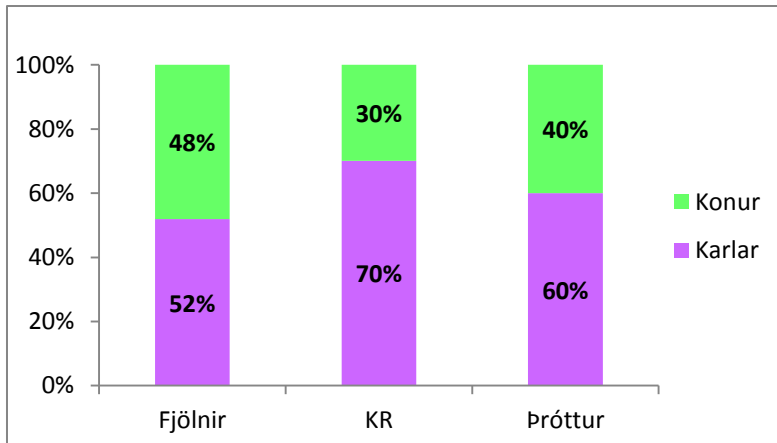
Framkvæmdastjórar félaganna þriggja eru karlar og formenn stjórna einnig. Ef aðalstjórnir félaganna er skoðaðar eru konur í miklum minnihluta eða u.þ.b. þriðjungur stjórnarfólks hjá KR og Fjölni en fimmtungur hjá Þrótti, sjá mynd 24.

Mynd 24. Kynjaskipting í aðalstjórnnum Fjölnis, KR og Þróttar

Ef stjórnarfólk hversrar íþróttagreinar eða deilda er talið hjá hverju félagi fyrir sig eru kynjahlutföllin önnur. Hjá Fjölni og Þrótti eru þau jafnari, hjá Fjölni eru konur 46% stjórnarfólks allra deilda en hjá Þrótti 40%. Hjá KR er kynjahlutfallið ójafnara þar sem konur eru 21% stjórnarfólks þegar stjórnir allra deilda eru taldar saman.

Kynjahlutföll meðal starfsfólks eru aðeins jafnari hjá félögunum heldur en kynjahlutföll í aðalstjórn og stjórnnum allra deilda, eins og sést á mynd 25. Hafa ber í huga að langstærstur hluti starfsfólks eru þjálfarar eða liðsstjórar. Hlutföllin eru jöfnust hjá Fjölni, 48% konur og 52% karlar, og ójöfnust hjá KR, 30% konur og 70% karlar.

Mynd 25. Kynjaskipting meðal starfsfólks Fjölнис, KR og Þróttar

8. Skipting fjármagns eftir kynjum og íþróttagreinum

Um árabíl hefur verið í gildi reglugerð ÍTR og ÍBR um æfingar og keppni í íþróttamannvirkjum. Í þessari reglugerð er gert ráð fyrir sama tímafjölda fyrir sama aldur af báðum kynjum. Styrkir Reykjavíkurborgar vegna mannvirkja skiptast í samræmi við þessar reglur. Í sumum aldursflokkum eða greinum, t.d. fótbolta og fimleikum er annað kynið í meirihluta og tímaúthlutun til kynjanna litast af því. Félög eru ekki skylduð til að halda úti starfi í öllum greinum og fyrir allan aldur. Framboð ræðst af eftirspurn og aðstæðum hjá hverju félagi.

Ekki var unnt að greina nákvæma skiptingu fjármagns eftir kynjum og íþróttagreinum í þessari úttekt, m.a. þar sem húsnæðisaðstaða félaganna er ólík. Til dæmis á KR sitt eigið húsnæði á meðan Fjölнис nýtir íþróttahúsnæði í eigu borgarinnar. Ekki hefur verið til kerfi sem heldur nákvæmlega utan um nýtingu mannvirkja og sundurliðanir á tímum en fyrir liggur að taka slíkt kerfi í notkun í haust. Með nýja mannvirkjakerfinu verður hægt að greina skiptingu styrkja eftir deildum, íþróttagreinum og kyni.

Starfshópur á vegum ÍTR hefur, í tengslum við kynjaða fjárhags- og starfsáætlun, unnið að skýrslu um styrki til íþróttafélaga og dreifingu á iðkendum eftir kyni. Þegar þetta er ritað er þeirri vinnu ekki lokið.

9. Vefsíður félaganna, fréttir og myndefni

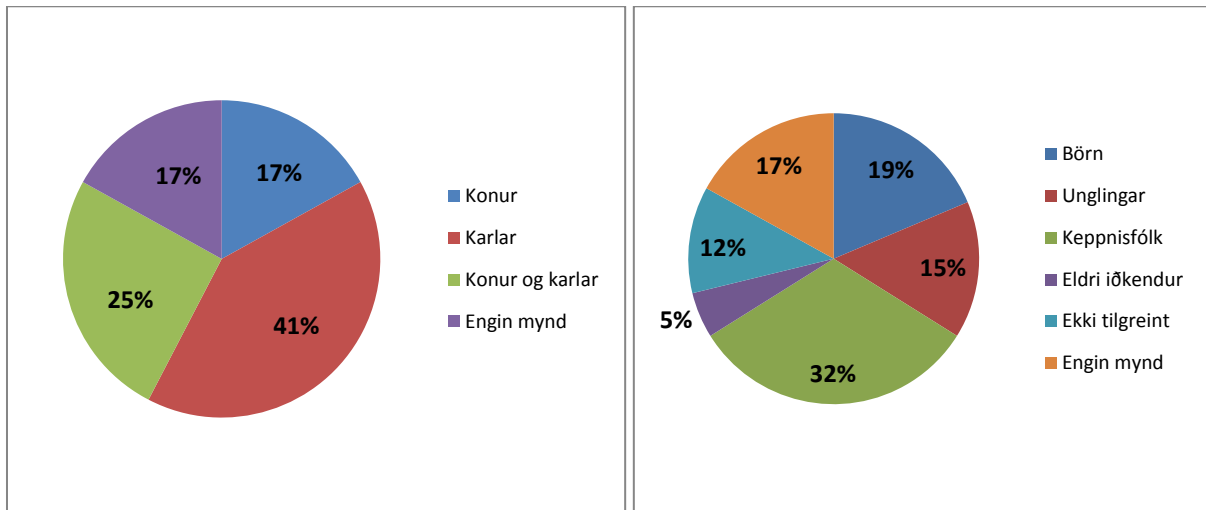
Mikilvægt er að taka fram að greining á fréttum og myndefni Fjölнис, KR og Þróttar gefur ekki niðurstöðu sem hægt er að alhæfa út frá yfir á allan fréttaflutning og myndbirtingar á vefsíðum félaganna, enda náði hún aðeins yfir u.þ.b. 20 fréttir og tæpa tvo mánuði. Starfsemi ólíkra íþróttagreina er mismikil eftir árstíðum og til að úttektin væri marktæk þyrfti hún að ná yfir lengra tímabil. Hins vegar er hægt að nota greininguna sem ákveðna vísbendingu um tilhneingingar í fréttaflutningi og sem hjálpartæki til að skoða hvað má bæta.

Þegar tölurnar um myndefni og fréttatexta á vefsíðum Fjölнис, KR og Þróttar eru teknar saman má sjá að kynjahlutföllin voru ekki jöfn yfir heildina og voru fréttir og myndefni af konum í minnihluta.

a. Myndefni: Kyn og aldur

Eins og sést á mynd 26 voru myndir af körlum 41% en af konum 17% og 25% af blönduðum hópi kynja. Til samanburðar má líta á kynjaskiptingu hjá iðkendum (á aldrinum 6-18 ára) hjá félögnum

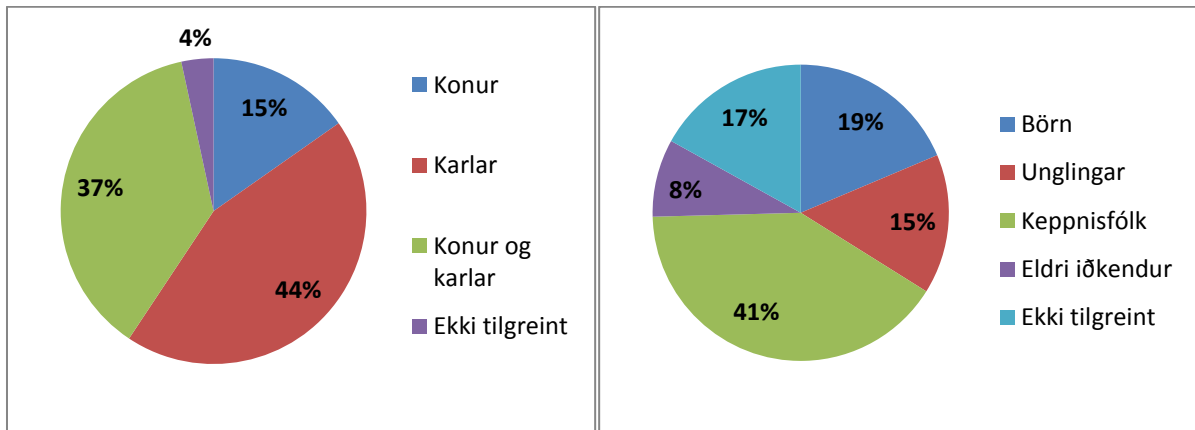
þremur en drengir eru 62% iðkenda og stúlkur 38% iðkenda. Þær tölur eru þó ekki fyllilega samanburðarhæfar þar sem um er að ræða takmarkaðan aldurshóp. Aldurshópurinn sem sást hins vegar oftast á mynd er keppnisfólk (32%), næst á eftir komu börn (19%) og unglingar (15%).

Mynd 26. Greining á fólki í myndum á vefjum Fjölvis, KR og Þróttar, vinstra megin eftir kyni og hægra megin eftir aldri.

b. Fréttatexti: Kyn og aldur

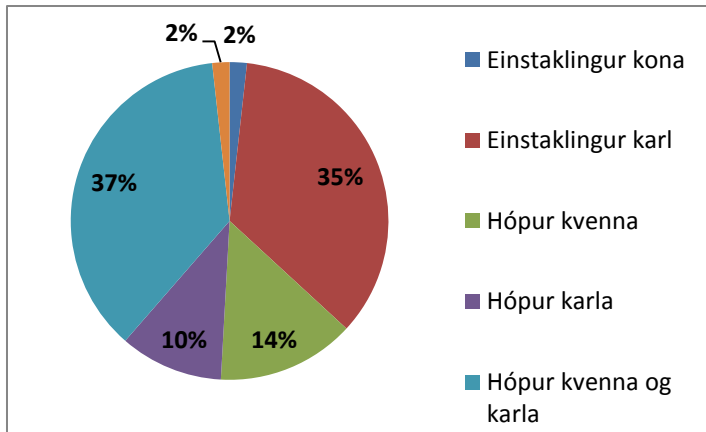
Eins og sjá má á mynd 27 fjölluðu 44% fréttanna um karla og 15% fjölluðu um konur, en 37% um blandaðan hóp kynja. Áberandi mest var fjallað um keppnisfólk (41%) en þar á eftir komu börn (19%) og unglingar (15%). Ekki var mikið fjallað um eldri iðkendur.

Mynd 27. Fréttatexti íþróttafélaganna greindur eftir kyni og aldri

c. Fréttatexti: Einstaklingar eða hópar

Það er eftirtektarvert að af öllum 59 fréttunum skuli bara hafa verið ein einstaklingsfrétt um konu á meðan 19 fréttir eða 32% af öllum fréttunum voru einstaklingsfréttir um karla, eins og sjá má á mynd 28. Fjöldi fréttu um hóp kvenna annars vegar og hóp karla hins vegar er mjög svipaður. Flestar fréttirnar eða 34% fjölluðu um hóp kvenna og karla.

Mynd 28. Fréttir íþróttafélaganna eftir því hvort um er að ræða einstaklingsfréttir eða fréttir um hópa, eftir kyni

d. Hugleiðingar um ójöfn kynjahlutföll í fréttum og myndefni hjá íþróttafélögnum

Rétt er að áréttu að fleiri drengir (6-18 ára) eru skráðir í félögin en stúlkur. Jafnast er kynjahlutfall skráninga hjá Fjölni og þar var kynjahlutfallið í fréttum og myndum einnig jafnast á því tímabili sem var til skoðunar. Annað sem skiptir máli og hefur verið nefnt er að starf í ólíkum íþróttagreinum er mismikið eftir árstíðum og endurspeglast það í þessum tölum, en þær einskorðast við vor og byrjun sumars 2016 (maí – júlí).

Hér er ekki leitað nánari skýringa á orsökum ójafnra kynjahlutfalla í umfjöllun og myndefni hjá íþróttafélögnum þremur. Ekki má þó gleyma mikilvægi fyrirmynda og þeirrar ímyndar sem félögin skapa með þeirri stefnu sem þau taka í myndbirtingum og fréttáflutningi. Þannig er ekki hvetjandi fyrir stúlkur ef drengir eru í meirihluta á myndum og í fréttum og öfugt.

Fleiri atriði varðandi fréttir og myndir skipta máli en kynjahlutföll og verður hér minnst á nokkur atriði sem komið var auga á í greiningunni og sem gætu gagnast félögnum vilji þau taka þetta svið til nánari skoðunar.

- Einstaklingsfréttir: Fréttir af einstaklingum eru hluti af því að skapa fyrirmyndir fyrir annað íþróttafólk og yngri þátttakendur. Nánast allar fréttir af einstaklingum voru af körlum. Svo virðist sem að fréttir af konum sem gætu verið byggðar upp sem einstaklingsfréttir hafi frekar verið settar fram sem fréttir um konur sem hluta af hóp.⁹ Hins vegar má einnig snúa þessu við og spyrja hvort fleiri fréttir af körlum mættu leggja áherslu á hópinn í stað einstaklingsins.
- Einsleitni eða fjölbreytni í myndum: Dæmi fundust hjá öllum félögum um fjölbreytni í kyni og aldri í myndum sem fylgdu fréttum, en einnig fundust dæmi þar sem tækifærin til að leggja áherslu á fjölbreytni voru ekki nýtt, t.d. þar sem verið var að auglýsa mót fyrir stelpur og stráka, en aðeins var notuð mynd af leik hjá öðru kyninu.

⁹ Í [frétt frá Fjölni](#) sem var fjallað um Íslandsmeistaramót í frjálsum þar sem Signý Hjartardóttir var eini einstaklingurinn sem tók þátt frá Fjölni og náði hún öðru sæti. Fréttin var ekki uppbyggð sem einstaklingsfrétt um hana. Í [frétt frá KR](#) þar sem fjallað var um sigur KR sem varð Íslandsmeistari í 10. flokki kvenna er fréttin einnig um að Ásta Júlía Grímsdóttir hafi verið valin besti leikmaðurinn en það er ekki sérstaklega dregið fram. Í [frétt frá Þrótti](#) um hvaða stelpur frá Þrótti komust inn hjá U17 lagði fréttin áherslu á hópinn en ekki þessar tilteknu stelpur, ólíkt [sambærilegri frétt](#) um Úlf Gunnar Kjartansson.

- Of litlar upplýsingar: Fyrir kom að leikur var auglýstur en ekki var getið um það hvaða deild eða kyn um var að ræða. Af samhenginu mátti ráða að hér væri um að ræða leiki í karladeildum. Slík framsetning ýtir undir þá hugmynd að karlkynið sé viðmiðið í ákveðnum íþróttagreinum og að óþarfi sé að taka sérstaklega fram að um karlalið sé að ræða.
- Orðalag: Á meðan það er mikilvægt að taka fram hvort um er að ræða kvennalið eða karlalið, er einnig hægt er að stuðla að jafnrétti með því að skapa andrúmsloft kynjahlutleysis eða samvinnu í stað aðskilnaðar kynja. Gott dæmi er hugtakið „Fjölniskrakkar“ sem dregur fram hugmynd um jöfnuð milli kynja en einnig jafnrétti hinsegin fólks þar sem áherslan er ekki á tvö kyn sem aðskilda hópa.

Niðurstöður

- Úttektin var gerð í góðu samstarfi við íþróttafélögin Þrjú, Fjölni, KR og Þrótt, og fögnuðu fulltrúar þeirra því að fá tækifæri til að skoða framgang jafnréttismála í sínu starfi. Fulltrúar félaganna hvöttu til þess að hin hverfisíþróttafélögin væru skoðuð með sama hætti.
- Fulltrúar íþróttafélaganna þriggja lögðu mikla áherslu á að bæta þyrfti aðgengi íþróttafélaga að kynningarstarfi í skólum en það væri lykillinn að því hversu vel tækist til við að efla fjölbreytni innan félaganna og innan tiltekinna íþróttagreina.
- Jafnréttisstefnur íþróttafélaganna voru ekki allar auðfinnanlegar á vefsíðum þeirra. Þetta má bæta. Þar sem um er að ræða skjal sem er hvort tveggja stefna og áætlun gæti auðveldað leitina ef hægt væri að nota orðin „jafnréttisáætlun“, „jafnréttisstefna“ og „aðgerðaráætlun í jafnréttismálum“ við leit á síðunni.
- Kynningar á jafnréttisstefnu og siðareglum ætti að vera fastur liður í fræðslustarfi féлага. Kynna ætti jafnréttisstefnuna og siðareglurnar fyrir nýjum iðkendum, foreldrum og starfsfólki, t.d. með tölvupósti.
- Mikilvægt er að jafnréttisáætlun eða jafnréttisstefna sé virk, þ.e. að aðgerðum sé fylgt eftir. Til þess þarf að skilgreina hvaða starfsmaður innan félagsins ber ábyrgð á að framfylgja jafnréttisáætlun og/eða tilteknum aðgerðum í henni og setja skýran tímaramma. Sem dæmi um atriði úr jafnréttisáætlun félaganna sem ekki hefur verið framfylgt eru viðmið um kynjahlutföll í stjórnnum og ráðum félaganna. Jafnréttisstefnur félaganna kveða á um að við skipan í stjórnir, nefndir og ráð á vegum félagsins skuli þess gætt að kynjahlutfall sé sem jafnast en skv. tölum um kynjahlutföll í stjórnnum hefur þessu ekki verið framfylgt. Annað dæmi er úttektir á jafnvægi í verðlaunagripum og jafnræði í launum og kjörum þjálfara. Öll félögin svara því til að jafnrétti sé á þessum sviðum en vísa ekki í úttektir og mælingar sem þó eru hluti af jafnréttisstefnum þeirra.
- Í 9. grein samstarfssamnings Reykjavíkurborgar ÍBR og íþróttafélaga, undirritaður 13. mars 2013, segir eftirfarandi:
 „ÍBR og íþróttafélögin skuli sjá til þess að konur og karlar njóti jafna tækifæra til að stunda íþróttir. Þau skulu hafa virka jafnréttisstefnu og siðareglur og fylgja mannréttinda- og forvarnarstefnu Reykjavíkurborgar. ÍBR og félögin skulu kynna sér stefnumótun Reykjavíkurborgar í mannréttinda- og forvarnarmálum.“
 Það er ljóst að fylgja þarf þessari grein betur eftir s.s. með reglubundnum jafnréttisúttektum á öllum félögunum sem eru hluti af samningnum. Það þarf að vera ljóst hver ber ábyrgð á því fyrir hönd borgarinnar að tryggja að þetta sé gert.
- Á heimasíðu ÍBR kemur fram að ÍBR kalli eftir jafnréttisstefnu og framkvæmd hennar frá félögunum samhliða skilum ársreikninga. Því þarf að fylgja eftir.
- Félögin þurfa að búa til sína eigin jafnréttisstefnu- eða áætlun sem er aðlöguð að þeirra starfi. Sú jafnréttisstefna sem sett var fram af vinnuhópi skipuðum af ÍBR, ÍTR, mannréttindaskrifstofu Reykjavíkurborgar og fulltrúum frá íþróttafélögunum átti einvörðungu að vera fyrirmynd. Félögin þurfa að sníða sína áætlun að sínu starfi og síðast en ekki síst að framfylgja henni. Í því sambandi má benda á að félögunum býðst ráðgjöf frá mannréttindaskrifstofunni þeim að kostnaðarlausu.
- Bregðast þarf við miklu ójafnvægi í kynjahlutföllum meðal iðkenda ákveðinna íþróttagreina, sérstaklega í knattspyrnu og fimleikum. Til þess er m.a. nauðsynlegt að vinna gegn

staðalímyndum kynjanna og fræða um mannréttindi og margbreytileika, s.s. ólíkar kynhneigðir, kyntjáningu, kynvitund, uppruna, útlit, líkamlegt atgervi og heilsufar sbr. jafnréttisstefnur félaganna.

- Skoða þarf myndbirtingar og fréttir og hvað er hægt að gera til að auka fjölbreytni í myndbirtingu, sbr. jafnréttisstefnur félaganna, en þar er sérstaklega talað um að halda á lofti fyrirmyndum af báðum kynjum.
- Viðbragðsáætlanir vegna kynferðislegs áreitnis og eineltis þurfa að vera til og aðgengilegar á vefsíðu.
- Taka þarf fræðslumál íþróttafélaganna til skoðunar og horfa þar til margbreytileika eins og gert er í mannréttindastefnu Reykjavíkurborgar. Það felur í sér að jafnréttisfræðslan snúist um jafnrétti í víðum skilningi, m.a. jafnrétti kynja, hinsegin fólks, fatlaðs fólks og fólks af ólíkum uppruna.
- Leggja þarf mat á það hvort það væri hvetjandi að ÍTR stæði fyrir verðlaunum til þeirra félaga sem skara fram úr í jafnréttismálum.
- Greina þarf hvers vegna brottfall stúlkna eftir 14 ára aldurinn er meira en brottfall drengja á sama aldri og hvernig megi bregðast við þessu brottfalli hjá stúlkum og drengjum.

Viðauki

Greining á fréttum og myndefni byggðist á athugun á texta og myndefni fréttanna á vefsíðum félaganna m.a. út frá kyni, aldri og íþróttagreinum. Greindar voru u.þ.b. 20 fréttir á vefsíðum allra félaganna frá frá 24. maí – 20. júlí sem snéru beint að íþróttum.

Kyn á myndum og í fréttatexta var greint í þrjá flokka, þ.e. hvort um var að ræða konur, karla eða bæði konur og karla. Þar sem ómögulegt er að greina aldur á mynd var aldur metinn í tengslum við það þáttökustig sem fjallað var um í hverri frétt, þ.e. hvort um var að ræða keppnisfólk, barna- eða unglingsflokka eða hópa sem stunda almenningsíþróttir, stundum nefndir „old boys“ eða „old girls“ hópar. Þessir flokkar fengu heitin: börn, unglingar, keppnisfólk og eldri iðkendur, og síðan bættist við flokkurinn „ekki tilgreint“ í þeim tilvikum þar sem kom ekki fram í fréttinni hvers konar iðkendur var um að ræða, en í flestum tilfellum var þar um að ræða þjálfara. Einnig var mynd og texti greindur eftir eftirtöldum fimm flokkum: Börn, unglingar, keppnisfólk, eldri iðkendur og „ekki tilgreint“ (Í flestum tilfellum var þar um að ræða þjálfara). Í kökuritunum er hugtakið „aldur“ notað yfir þessa flokka.